

از مجموعه کتاب‌های علوم انسانی کلمه

تفکر استراتژیک

با نگاهی جامع بر پارادایم‌ها؛ مدل‌ها؛ عناصر و طبقه‌بندی‌ها

www.ketab.ir

دکتر بهروز قاسمی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

سرشناسه	: قاسمی، بهروز، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: تفکر استراتژیک: با نگاهی جامع بر پارادایم‌ها؛ مدل‌ها؛ عناصر و طبقه‌بندی‌ها/ بهروز قاسمی؛ ویراستار
طاهره خاتمی‌دوست	
مشخصات نشر	: تهران: پژوهاک نور: مؤسسه نشر کلمه، ۱۴۰۰.
فروست	: مجموعه کتاب‌های علوم انسانی کلمه
مشخصات ظاهری	: ۲۷۴ ص.: جدول، نمودار
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۴۶۲-۴-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۶۱]- ۲۷۴
موضوع	: برنامهریزی راهبردی
موضوع	: Strategic planning
موضوع	: نظریه سیستم‌ها
موضوع	: System theory
موضوع	: تجزیه و تحلیل سیستم‌ها
موضوع	: System analysis
موضوع	: اندیشه و تفکر خلاق
موضوع	: Creative thinking
رده بندی کنگره	: HD۳۰/۲۸
رده بندی دیویی	: ۴۰۱۲/۶۵۸

مؤسسه نشر کلمه

نشر پژوهاک نور

ایران - تهران - صندوق پستی: ۱۳۱۴۵۶۳۱
تلفن همراه: ۰۹۱۲۱۴۷۱۴۷۶

تفکر استراتژیک

با نگاهی جامع بر پارادایم‌ها؛ مدل‌ها؛ عناصر و طبقه‌بندی‌ها

دکتر بهروز قاسمی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

ویراستار: طاهره خاتمی‌دوست (دانش‌آموخته لی‌دون آمریکا)

ناشر همکار: مؤسسه نشر کلمه؛ شمارگان: ۵۵ نسخه

چاپ اول: پژوهاک نور، سال ۱۴۰۰

کلیه حقوق محفوظ است.

پست الکترونیک: pezhvakenoorpub@gmail.com

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۴۶۲-۴-۰ ISBN: 978-622-97462-4-0

مراکز فروش

انتشارات استاندارد: میدان انقلاب؛ خیابان ۱۲ فروردین؛ خیابان شهدای ژاندارمری؛ روبه‌روی اداره پست؛

پلاک ۱۲۸؛ تلفن: ۶۶۴۰۱۳۹۵

کتاب آیلار: میدان انقلاب؛ بازارچه کتاب؛ تلفن: ۶۶۴۱۱۸۶۵

فهرست مطالب

۱۹.....	پیشگفتار سزپرست مجموعه
۲۱.....	پیشگفتار مؤلف

فصل ۱. کلیات تفکر استراتژیک

۲۳.....	مقدمه
۲۶.....	تعاریف تفکر استراتژیک
۳۰.....	انواع سبک‌های تفکر
۳۶.....	ماهیت تفکر استراتژیک
۳۸.....	مهارت‌های زیربنایی تفکر استراتژیک
۳۸.....	زکاوت
۳۹.....	تخصیص
۳۹.....	اقدام
۴۰.....	سیر تکاملی پارادایم تفکر استراتژیک
۴۰.....	مرحله اول: برنامه‌ریزی مبتنی بر امور مالی
۴۱.....	مرحله دوم: برنامه‌ریزی مبتنی بر پیش‌بینی

۴۲	مرحله سوم: برنامه‌ریزی مبتنی بر محیط خارجی
۴۴	مرحله چهارم: مدیریت استراتژیک
۴۵	مرحله پنجم: تفکر استراتژیک
۴۶	تمرکز بر روی اهداف استراتژیک
۴۶	تفکر در زمان
۴۶	نگرش سیستمی
۴۷	توانایی بهره‌گیری از فرصت‌ها
۴۷	رویکرد علمی و فرضیه محور
۵۰	مدیریت و برنامه‌ریزی استراتژیک در برابر تفکر استراتژیک
۵۴	قوانین تفکر استراتژیک
۵۴	قانون انسجام
۵۵	مرحله اول مدل کسب و کار: خلق ارزش
۵۶	مرحله دوم مدل کسب و کار: ارائه ارزش
۶۰	مرحله سوم مدل کسب و کار: کسب ارزش
۶۱	قانون رقابت
۶۲	شناسایی صنعت و ساختار آن
۶۲	پنج نیروی رقابتی
۶۳	قانون حمایت
۶۵	سطوح تفکر استراتژیک
۶۶	تفکر استراتژیک در سطح فردی
۶۶	درک جامع سازمان و محیط
۶۶	خلاقیت
۶۷	چشم‌اندازی از آینده سازمان
۶۷	تفکر استراتژیک در سطح سازمانی
۶۷	ترویج گفتمان استراتژیک
۶۸	استفاده از ابتکار افراد
۶۸	گام‌های رویکردی تفکر استراتژیک
۶۸	کسب هوش استراتژیک
۶۹	هوش مصنوعی
۶۹	هوش تجاری

۶۹	هوش رقابتی
۶۹	مدیریت دانش
۷۰	همسویی قابلیت‌های استراتژیک
۷۱	قابلیت‌های فنی
۷۱	قابلیت‌های سازمانی
۷۱	قابلیت‌های کارآفرینی
۷۱	خلق دانش استراتژیک
۷۲	انجام پیش‌بینی‌های استراتژیک
۷۲	ایجاد چشم‌انداز استراتژیک
۷۳	تعیین گزینه‌های استراتژیک
۷۳	تعریف مسئله یا مشکل
۷۳	شناسایی عوامل محدودکننده یا عناصر بحرانی
۷۳	توسعه گزینه‌های بالقوه
۷۴	ارزیابی گزینه‌های استراتژیک
۷۴	اتخاذ تصمیمات استراتژیک
۷۵	فرموله کردن استراتژی
۷۶	قاعده رهبری اقتضایی
۷۷	قاعده اقتصادی
۷۷	قاعده مدیریتی
۷۷	اجرای استراتژیک
۷۷	استراتژی‌های وظیفه‌ای (بخشی)
۷۸	افق زمانی
۷۸	واضح بودن
۷۹	متصدیان
۷۹	ساختار استراتژیک
۸۰	انجام تغییرات استراتژیک
۸۱	تغییرات استراتژیک در سطح تکنولوژی
۸۱	تغییرات استراتژیک در سطح ساختار و سیستم‌ها
۸۱	تغییرات استراتژیک در سطح کارکنان
۸۲	تغییرات استراتژیک در سطح تولیدات و خدمات

۸۲	عوامل مؤثر بر تفکر استراتژیک
۸۳	عوامل فردی در تکوین تفکر استراتژیک
۸۴	شخصیت
۸۴	نگرش
۸۴	ارزش
۸۵	ادراک
۸۵	یادگیری
۸۶	انگیزش
۸۶	هیجان
۸۷	تصمیم‌گیری
۸۷	عوامل گروهی در تکوین تفکر استراتژیک
۸۸	شناخت ساختار گروه
۸۸	ارتباطات
۸۹	رهبری
۸۹	قدرت
۹۰	سیاست
۹۰	تعارض
۹۱	عوامل سازمانی در تکوین تفکر استراتژیک
۹۱	فرهنگ سازمانی
۹۲	منابع انسانی
۹۲	ساختار
۹۳	تغییر سازمانی
۹۴	عوامل فراسازمانی در تکوین تفکر استراتژیک
۹۴	محیط کلان خارجی
۹۴	عوامل اقتصادی
۹۶	عوامل اجتماعی - فرهنگی
۹۸	عوامل تکنولوژیکی
۹۹	عوامل سیاسی - قانونی
۱۰۰	محیط خرد خارجی
۱۰۱	مشتریان

۱۰۴.....	عرضه کنندگان.....
۱۰۴.....	رقبای موجود.....
۱۰۶.....	رقبای بالقوه.....
۱۰۷.....	رقبای غیر مستقیم.....
۱۰۸.....	سایر ذی نفع های خارجی.....
۱۱۴.....	عناصر زیرساختی تفکر استراتژیک.....
۱۱۵.....	مدل بون.....
۱۱۶.....	مدل دلیوایو.....
۱۱۶.....	مدل لائوتون.....
۱۱۹.....	تاکور و کالینجو.....
۱۱۷.....	مدل آکور.....
۱۱۴.....	مدل آبراهام.....
۱۱۸.....	مدل لیدکا.....
۱۲۰.....	مدل مینتربرگ.....
۱۲۱.....	مدل کیم برلی.....
۱۲۲.....	مدل گلدمن.....
۱۲۲.....	الگوی کتاب.....

فصل ۲ - تفکر سیستمی

۱۲۵.....	مقدمه.....
۱۲۸.....	تعاریف تفکر سیستمی.....
۱۳۰.....	سطوح بلوغ تفکر سیستمی.....
۱۳۰.....	سطح صفر (عدم آگاهی).....
۱۳۱.....	سطح یک (آگاهی سطحی).....
۱۳۱.....	سطح دوم (آگاهی عمیق).....
۱۳۱.....	سطح سوم (تازه کار).....
۱۳۱.....	سطح چهارم (حرفه ای).....
۱۳۲.....	سطح پنجم (استاد).....
۱۳۲.....	پارادایم های تفکر سیستمی.....
۱۳۲.....	پارادایم کارکردگرا.....

مؤسسه نشر کلمه، چاپ و انتشار مجموعه کتاب‌های علوم انسانی کلمه را که کتاب در پیش‌رو، نمونه‌ای از کتاب‌های این مجموعه است، وجهه همت خود قرار داده، با این هدف که از یک‌سو، همگانی‌ها و جهانی‌های دانش‌های انسانی را که نظریه‌های بسیار انتزاعی هستند، بیشتر بشناسانیم و از سوی دیگر، پژوهشگران، دانشجویان و علاقه‌مندان دانش‌های انسانی را از تحقیقات کاربردی و نظری انجام شده در کشور و جهان که گرایش عمده نظریه‌های این دو تحقیق، خود ویژگی‌های مکانی و زمانی را بازتاب می‌دهند، آگاه سازیم تا در حد توان شناخت این همگانی‌ها و جهانی‌ها را تعمیق ببخشیم و در ضمن زمینه تحقیقات کاربردی و نظری بیشتری را در کشورمان فراهم سازیم تا از دانش‌های انسانی برای حل مسایل و مشکلات ویژه کشور خود بیشتر بهره‌گیری کنیم و در نهایت، فرهنگ استفاده از پژوهش‌های این دانش‌ها را در حل مسایل و مشکلات اجتماعی و انسانی خود نهادینه سازیم.

ما براین باوریم که علوم انسانی از شاخه‌های راهبردی معرفت بشری است که در جامعه ما آن‌چنان مورد توجه قرار نگرفته و مرز دقیق تحقیقات بنیادی و کاربردی این قلمرو گسترده کاملاً شفاف نشده است. بدیهی است دانش‌هایی که با بشر و مسایل آن سروکار دارند با دانش‌های تجربی و ریاضی تفاوت‌هایی دارند. موضوع دانش‌های علوم انسانی، انسان و اجتماعات انسانی به‌طور عام و تاریخی است. انسان‌ها جدا از شرایط تاریخی، جغرافیایی و ... دارای ویژگی‌های مشترک و نامشکوکی هستند که وقتی در شرایط متفاوت جغرافیایی، تاریخی و ... قرار می‌گیرند، وضعیت بغرنج و تودرتویی به‌وجود می‌آورند که دانش‌های مربوط به آن‌ها را با پیچیدگی و بغرنجی تامی روبه‌رو می‌کنند و در نتیجه موضوع جهانی‌ها و همگانی‌های این دانش‌ها و نظریه‌هایی که خود ویژگی‌های مکانی و زمانی را بازتاب می‌دهند، نشان‌دهنده این پیچیدگی‌ها و بغرنجی‌ها است. ناگفته نباید گذاشت که دانش‌های انسانی هم‌پای دانش‌های تجربی و ریاضی، رشد و گسترش نیافته‌اند و علاوه براین، در حوامعی که بیشتر مصرف‌کننده علوم گوناگون انسانی هستند، تحقیقات کاربردی و نظری کشورهای تولیدکننده دانش‌ها را به‌مثابه همگانی‌ها و جهانی‌های دانش‌ها تلقی می‌کنند و برپایه آن، درباره مسایل کشور خود که به تحقیقات کاربردی و نظری ویژه نیز نیاز دارند، اظهارنظر و گاه برای حل آن‌ها تصمیم‌گیری می‌کنند. در نتیجه نه تنها مشکلات را حل نمی‌کنند بلکه گاهی بر گره‌های موجود آن می‌افزایند. در حالی که باید همگانی‌ها و جهانی‌ها را شناخت، از تحقیقات کاربردی و نظری این دانش‌ها در کشورهای دیگر آگاهی پیدا کرد و با اتکا به همگانی‌ها و جهانی‌ها و اطلاع از این تحقیقات کاربردی و نظری و با استفاده از روش‌شناسی دانش‌های انسانی، به تحقیقات بومی کاربردی و نظری در کشور هر چه بیشتر اهتمام ورزید تا حتی‌الامکان گره‌های مشکلات گشوده شود و افق‌های روشن‌تری فراروی ما قرار دهد و در نهایت بتوانیم نظریه‌پردازی‌های قلمرو تحقیقات کاربردی و نظری را که خود ویژگی‌های مکانی و زمانی را بازتاب می‌دهند، گسترش داده و غنی سازیم و در حد توان در امر نظریه‌پردازی همگانی‌ها و جهانی‌ها فعالانه شرکت کنیم.

با توجه به مطالب بالا، امیدواریم که انتشار مجموعه کتاب‌های علوم انسانی کلمه، گام بایسته و در خور توجهی در جهت هدف‌های پیش گفته باشد تا از این طریق بتوانیم در حد توان، نقش خود را در اعتلای فرهنگ کشور عزیزمان ایفا کنیم.

با آرزوی موفقیت

سرپرست مجموعه کتاب‌های علوم انسانی کلمه

دکتر منوچهر اشرف‌الکتابی